

Breytingatillögur borgarfulltrúa Sósíalístaflokks Íslands fyrir síðari umræðu um fjárhagsáætlun Reykjavíkurborgar 2024

J-3 Tillaga um áskorun á ríkið vegna útsvars á fjármagnstekjur

Borgarstjórn Reykjavíkur samþykkir að skora á ríkið um að útsvar verði lagt á fjármagnstekjur. Ríkisstjórnin hefur tilkynnt áform um að þeim sem hafa eingöngu fjármagnstekjur verði gert að greiða útsvar til sveitarfélaga. Reykjavíkurborg skorar hér með á ríkið að tryggja að útsvar verði lagt á fjármagnstekjur líkt og á við um launatekjur að teknu tilliti til núgildandi frítekjumarka.

J-4 Tillaga um áskorun á ríkið vegna aðstöðugjalds

Borgarstjórn Reykjavíkur samþykkir að skora á ríkið um að aðstöðugjöld verði aftur lögð á fyrirtæki. Aðstöðugjöld voru veigamikill hluti af tekjustofni sveitarfélaganna og má líta á sem nokkurs konar útsvar á fyrirtæki og eðlilegt er að þau greiði fyrir aðstöðu sína í borgarlandinu. Aðstöðugjaldið var veltutengdur skattur sem rann til sveitarfélaga. Nam hann 1,3% af veltu fyrirtækjanna.

J-5 Tillaga um að laun borgar- og 1. varaborgarfulltrúa taki ekki hækkunum árið 2024

Grunnlaun borgarfulltrúa og fyrstu varaborgarfulltrúa miða við þróun launavísitölu frá marsmánuði 2013 og uppfærast í janúar og júlí ár hvert. Í ljósi efnahagsstöðunnar er lagt til að launin taki ekki hækkunum árið 2024. Sparnaðurinn fyrir árið 2024 er áætlaður 21 milljón.

Greinargerð: Grunnlaun borgarfulltrúa nema í dag 987.738 kr. Ofan á þau leggjast oft sérstakar álagsgreiðslur sem nema hundruðum þúsunda. Lagt er til að launin taki ekki hækkunum árið 2024 og þannig má spara borgarsjóð um 21 milljón á árinu.

J-6 Tillaga um hækkun fjárhagsaðstoðar

Grunnfjárhæð fjárhagsaðstoðar til einstaklings, 18 ára eða eldri, sem rekur eigið heimili getur numið allt að 239.895 kr. á mánuði. Lagt er til að grunnupphæð fjárhagsaðstoðar til framfærslu verði hækkuð og bundin við upphæð lágmarkstekna fyrir fullt starf, sem mun nema 402.235 krónum á mánuði 1. janúar 2024. Einnig er lagt til að fjárhagsaðstoðin þróist í takt við hækkun lágmarkstekna. Útgjaldauki verði fjármagnaður af handbæru fé.

Greinargerð:

Kostnaðarmat tillögu:

Grunnfjárhæð fjárhagsaðstoðar til einstaklings, 18 ára eða eldri, sem rekur eigið heimili getur numið allt að 239.895 kr. á mánuði (frá og með 1. janúar 2024) samkvæmt samþykkt borgarráðs 23. nóvember 2023. Áætluð meðalgreiðsla verður þá 208.681 kr. Áætlaður fjöldi greiðslna á árinu 2024 vegna fjárhagsaðstoðar er 16.834 og áætlaður kostnaður er metinn 3.513 m.kr.

Ef grunnfjárhæð yrði hækkuð í lágmarkstekjur 402.235 kr. yrði áætluð meðalgreiðsla 349.899 kr. og áætlaður kostnaður yrði 5.890 m.kr. árið 2024. Kostnaður Reykjavíkurborgar myndi hækka um 2.377 m.kr.

Um fjárhagsaðstoð:

Fjárhagsaðstoð til framfærslu er oft hugsuð sem öryggisnet til skemmri tíma en vegna aðstæðna sinna þurfa sumir að lifa á þessari upphæð til lengri tíma og mikilvægt er að upphæðin sé til þess fallin að manneskjur og fjölskyldur búi aldrei við skort eða fátækt. Upphæð

fjárhagsaðstoðar til framfærslu verður á árinu 2024 allt að 239.895 kr. á mánuði fyrir manneskju sem rekur eigið heimili. Með rekstri eigin heimilis er átt við þær aðstæður þegar viðkomandi býr í eigin húsnæði eða leigir húsnæði og leggur fram þinglýstan húsaleigusamning um húsnæðið. Upphæð fjárhagsaðstoðar til framfærslu er lægri ef slíkt á ekki við. Upphæðirnar til framfærslu eru því langt frá því að duga til að lifa mannsæmandi lífi og auka líkur á því að viðkomandi festist í fátæktargildru. Þeir sem lifa á fjárhagsaðstoð gera slíkt ekki nema að þörf sé á og sveitarfélögunum ber lagaleg skylda til að veita fjárhagsaðstoð til framfærslu einstaklinga og fjölskyldna sem ekki geta séð sér og sínum farborða án aðstoðar. Það ættu að vera sjálfsögð réttindi að sú upphæð sem manneskjum er réttur til að lifa út ákveðið tímabil sé til þess fallin að duga fyrir helstu nauðsynjum en erfitt er að sjá fyrir sér hvernig ætlast sé til þess að manneskja lifi sómasamlega á umræddri upphæð. Gert er ráð fyrir að vaxtabætur, húsnæðisbætur og sérstakur húsnæðisstuðningur hjálpi til við að greiða húsnæðiskostnað en það er stuðningur sem manneskjur á lágmarkslaunum fá einnig en slíkt dugar samt sem áður oft ekki til að láta enda ná saman.

Enginn velur sér að búa við skort eða upplifa fátækt og nauðsynlegt er að framkvæmd fjárhagsaðstoðarinnar endurspegli ekki hugmyndir um svokallaða ölmusumenningu sem viðheldur fátækt í stað þess að vinna gegn aðstæðum sem skapa hana. Að ætlast til þess að fólk lifi af skammarlega lágri upphæð fjárhagsaðstoðarinnar er ekki það sem manneskjur í þeirri viðkvæmu stöðu þurfa á að halda. Í þessu samhengi er mikilvægt að vinna gegn neikvæðum viðhorfum þess efnis að fjárhagsaðstoð letji fólk til atvinnuþátttöku og því megi ekki hækka upphæðina um of svo að hún verði ekki talin fýsilegur kostur fram yfir atvinnuþátttöku. Framkvæmd fjárhagsaðstoðarinnar á að miða að því að mæta þörfum hinna verst settu í samfélaginu okkar og ekki ber að refsa fólki fyrir að vera ófært um að sjá fyrir sér, með lágum upphæðum sem duga vart til framfærslu. Að vera í þeirri aðstöðu að geta ekki séð fyrir sér nema með aðstoð, er ekki viðkomandi að kenna og því er nauðsynlegt að vinna gegn hugmyndum þess efnis að hækkun fjárhagsaðstoðar leiði til minni virkni. Þar að auki er fjárhagsaðstoð nú þegar veitt í eðlilegum tengslum við önnur úrræði velferðarsviðs, svo sem ráðgjöf og leiðbeiningar.

J-7 Tillaga um desemberuppbót til allra á fjárhagsaðstoð

Lagt er til að allir sem fá nú fjárhagsaðstoð fái desemberuppbót. Hingað til hefur það einungis náð til þeirra sem hafa fengið fulla fjárhagsaðstoð undangengna þrjá mánuði samfelld. Desemberuppbótin er núna 25% af grunnfjárhæð. Kostnaðaráhrif tillögunnar eru um 61 m.kr. og er lagt til að fjárheimildir velferðarsviðs hækki um sömu fjárhæð. Kostnaðarauki verði fjármagnaður af liðnum ófyrirséð, kostn.st. 09205.

J-8 Tillaga um að senda rukkun á ríkið vegna greiðslu NPA samninga

30 manneskjur eru með samþykktar umsóknir um nýja NPA samninga en eru á biðlista hjá borginni. Af þeim eru 24 umsóknir eftir nýjum NPA samningi og 6 umsóknir eru vegna óska um endurskoðun/stækkun á virkum NPA samningi. Kostnaður á árinu 2024 vegna fjölgunar samninga nemur 276,5 m.kr. að teknu tilliti til 25% mótframlags frá ríki og tilfærslu fjárheimilda úr beingreiðslusamningum yfir í NPA

Lagt er til að Reykjavíkurborg leggi út fyrir kostnaði á þeirri þjónustu svo að manneskjurnar þurfi ekki að bíða til lengdar eftir réttindum og að borgin sendi svo rukkun á ríkið fyrir kostnaðarhlutdeild þeirra. Kostnaður vegna 30 NPA samninga sem eru á bið er metinn um 1.044 m.kr miðað við kjarasamninga ársins 2023. Vegna kostnaðarskiptingu á milli ríkis og sveitarfélaga, verði miðað við mótframlag frá ríki sem er 25%. Yrði þá mótframlag ríkis 261 m.kr. Kostnaðarforsendur biðlista taka mið af kjarasamningum 2023.

Samanlagt myndi kostnaður Reykjavíkurborgar hækka um 783 m.kr að teknu tillit til hlutdeildar ríkisins þ.e. ef 26 nýir NPA samningar yrðu samþykktir auk þess fallist á endurskoðun stækkun á þeim 6 virku samningum sem óskað hafa eftir því.

Greinargerð

Nú eru 30 manneskjur á biðlista sem skiptist þannig, 24 umsóknir eru eftir nýjum NPA samning og 6 umsóknir eru vegna óska um endurskoðun/stækkun á virkum NPA samningi. Meðalkostnaður við nýjan NPA samning 2023 er 40 m.kr.

Meðalkostnaður við stækkun á samningum sem bíða eftir endurskoðun hefur verið áætlaður 2023 og er 14 m.kr. á hvern samning.

Kostnaður við 24 nýja samninga er því áætlaður um 960 m.kr., kostnaðarhlutdeild ríkis af þeirri upphæð yrði 240 m.kr. og kostnaðarauki Reykjavíkurborgar því 720 m.kr. þ.e. ef ríkið myndi samþykkja aukninguna.

Kostnaður vegna endurskoðunar/stækkunar á þeim 6 samningum sem nú þegar eru í NPA er áætlaður 84 m.kr og kostnaðarhlutur yrði þá 21 m.kr., kostnaður Reykjavíkurborgar myndi því aukast um 63 m.kr. á ári ef ríkið myndi samþykkja aukninguna.

J-9 Tillaga um innvistun allra máltíðapjónustu í leik- og grunnskólum

Borgarstjórn samþykkir að innvista alla máltíðapjónustu í leik- og grunnskólum borgarinnar og að draga til baka alla útvistun sem hefur átt sér stað á þeirri þjónustu. Starfsfólk verði beinráðið af borginni til að matreiða máltíðir fyrir börnin. Fjármála- og áhættustýringarsviði verði falið að leiða þessa vinnu með skóla- og frístundasviði og öðrum innan borgarinnar eftir því sem við á.

J-10 Tillaga um að nýta eiginfjárstöðu Félagsbústaða til að útvega fleiri íbúðir og bæta stöðu leigjenda

Lagt er til að Félagsbústaðir nýti eiginfjárstöðu sína til kaupa eða bygginga á fleiri íbúðum í gegnum lántöku. Unnið verði út frá því að eiginfjárlutfallið verði að lágmarki 30%. Eigið fé umfram þessi 30% mörk getur staðið undir kaupum eða byggingu íbúða fyrir vel yfir 100 milljarða króna. Með því afli væri hægt að kaupa eða byggja um 3.000 íbúðir. Eigið fé Félagsbústaða er áætlað 87.716 m.kr. í árslok 2024 og skuldir og skuldbindingar 80.772 m.kr. og eiginfjárlutfall því 52,1%. Áætlað er að eignir verði 168.488 m.kr. árið 2024. Fjármála- og áhættustýringarsviði í samvinnu við Félagsbústaði verði falið að útfæra efni þessarar tillögu. Mikil þörf er á því að útrýma biðlistum eftir félagslegu húsnæði og stækka eignasafn Félagsbústaða til handa þeim sem eru í þörf. Markmiðið verði sett á uppbyggingu eða kaup a.m.k. 1.500 íbúða á árunum 2024-2028 í stað þeirra 484 íbúða sem gert er ráð fyrir að komi í eignasafn Félagsbústaða á árunum 2024-2028.

Einnig er lagt til að þessi staða verði notuð til þess að lækka leiguverð á íbúðum Félagsbústaða. Slík útfærsla verði unnin á vettvangi velferðarráðs, í samvinnu við félag leigjenda og Félagsbústaði og komi til endanlegrar staðfestingar borgarstjórnar.